

## НАВУКОВА-АРГАНІЗАЦЫЙНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ ПРЭЗІДЫУМА АКАДЭМІІ АГРАРНЫХ НАВУК РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ У 1992 г.

У адпаведнасці з задачамі, ускладненымі на Акадэмію аграрных навук, яе прэзідыум у справаздачным перыядзе сканцэнтраваў сваю ўвагу на арганізацыі і каардынацыі даследаванняў па асноўных праблемах развіцця аграпрамысловага комплексу, на развіцці прырытэтных накірункаў, канцэнтрацыі навуковых сіл на выкананні рэспубліканскай навукова-тэхнічнай праграмы «Агракомплекс», фінансавым і матэрыяльна-тэхнічным яе забеспячэнні.

Побач з вырашэннем пытанняў навуковага забеспячэння галін аграпрамысловага комплексу прэзідыумам акадэміі ў 1992 г. прароблена вялікая арганізацыйная праца па стварэнні ААН РБ. На агульным сходзе, які адбыўся 6—7 мая 1992 г., праведзены выбары членаў акадэміі на наяўныя вакансіі. Абраны 4 акадэмікі і 14 членаў-карэспандэнтаў Акадэміі аграрных навук Рэспублікі Беларусь. У сучасны момант у склад акадэміі ўваходзяць 9 акадэмікаў і 16 членаў-карэспандэнтаў.

Для канцэнтрацыі навуковых сіл, ажыццяўлення адзінай навукова-тэхнічнай палітыкі, забеспячэння высокага ўзроўню навуковых даследаванняў у акадэміі створаны тры галіновыя аддзяленні: земляробства і раслінаводства; жывёлагадоўлі і ветэрынарыі; механізацыі, энергетыкі і эканомікі.

На агульным сходзе акадэміі 2 чэрвеня 1992 г. былі праведзены выбары віцэ-прэзідэнта, акадэмікаў-сакратароў галіновых аддзяленняў і членаў прэзідыума акадэміі.

Віцэ-прэзідэнтам акадэміі абраны акадэмік М. М. Севярнёў, акадэмікам-сакратаром Аддзялення земляробства і раслінаводства — акадэмік В. Ф. Самерсаў, акадэмікам-сакратаром Аддзялення жывёлагадоўлі і ветэрынарыі — член-карэспандэнт М. А. Кавалёў, акадэмікам-сакратаром Аддзялення механізацыі, энергетыкі і эканомікі — акадэмік І. С. Нагорскі, членамі прэзідыума — акадэмік С. Г. Скарапанаў, член-карэспандэнт Ф. У. Мірачыцкі.

Для апэратыўнага вырашэння бягучых навукова-арганізацыйных пытанняў утворана бюро прэзідыума ў складзе прэзідэнта, віцэ-прэзідэнта і галоўнага вучонага сакратара прэзідыума акадэміі.

Пастановай прэзідыума акадэміі ад 10 чэрвеня 1992 г. № 6 навукова-даследчыя ўстановы і члены акадэміі былі ўключаны ў склад адпавядаючых іх профілю дзейнасці галіновых аддзяленняў.

Разам з вырашэннем пытанняў па фарміраванні складу навуковых цэнтраў акадэміі ў 1992 г. прароблена праца па стварэнні навукова-арганізацыйных структур яе прэзідыума, на якія ўскладзены пытанні арганізацыі навуковых даследаванняў, доследнай і эксперыментальнай вытворчасці ва ўмовах пераходу сельскай гаспадаркі і перапрацоўчых галін АПК да рыначнай эканомікі.

Для паспяховага функцыянавання акадэміі і структурных падраздзяленняў прэзідыума былі распрацаваны і зацверджаны нарматыўныя

дакументы, якія рэгламентуюць парадак іх дзейнасці. Да асноватворных дакументаў належаць часовае палажэнне пра выбары ў правадзейныя члены і члены-карэспандэнты акадэміі, рэгламент працы яе прэзідыума, прыкладны Статут навукова-даследчага інстытута, палажэнне пра галіновыя аддзяленні акадэміі, палажэнні пра структурныя падраздзяленні апарату прэзідыума, палажэнне пра парадак арганізацыі навуковых даследаванняў.

Вялікую ўвагу прэзідыум акадэміі надаваў вырашэнню найбольш актуальных праблем развіцця аграрнай навукі. На пашыраным пасяджэнні прэзідыума акадэміі ў ліпені 1992 г. было разгледжана пытанне пра структуру і неабходныя аб'ёмы вытворчасці прадукцыі раслінаводства і жывёлагадоўлі на бліжэйшую перспектыву, неадкладных мер па вядзенні сельскай гаспадаркі ў сувязі з экстрэмальнымі ўмовамі надвор'я, якія склаліся ў мінулым годзе, — рэзкай засухай. Прэзідыумам акадэміі была арганізавана праца па падрыхтоўцы рэкамендацый навукоўцамі і спецыялістамі Мінсельгасхарчу па вядзенні сельскай гаспадаркі ў экстрэмальных умовах засушлівага лета 1992 г., што дазволіла гаспадаркам знізіць страты ўраджаю. Падрыхтаваны рэкамендацыі па эфектыўным выкарыстанні кармоў у зімова-стойлавы перыяд 1992/93 г., якія даведзены практычна да ўсіх гаспадарак рэспублікі.

У жніўні 1992 г. прэзідыум акадэміі разгледзеў пытанні пра ход выканання пастановы агульнага сходу Акадэміі аграрных навук ад 7 красавіка 1992 г. «Пра асноўныя накірункі дзейнасці Беларускага навукова-даследчага інстытута меліярацыі і лугаводства на 1992—1995 гг.», пра ўвекавечанне памяці акадэміка П. І. Альсміка. У кастрычніку 1992 г. на пасяджэнні прэзідыума акадэміі сумесна з Аддзяленнем механізацыі, энергетыкі і эканомікі разгледжана праграма «Трансфармацыя сельскагаспадарчых прадпрыемстваў у гаспадарчыя структуры рэспублікі».

На адным з пасяджэнняў прэзідыума акадэміі ў лістападзе 1992 г. было разгледжана пытанне «Пра стан захавальнасці, правільнасці валодання, карыстання і распараджэння дзяржаўнай маёмасцю Рэспублікі Беларусь у навуковых арганізацыях і прадпрыемствах Акадэміі аграрных навук».

У снежні на пасяджэнні прэзідыума былі разгледжаны шляхі забеспячэння рэспублікі ветэрынарнымі прэпаратамі на 1993—1995 гг. і на перспектыву. Па матэрыялах пасяджэння падрыхтавана спецыяльная запіска.

Усяго было праведзена 10 пасяджэнняў прэзідыума, на якіх разгледжана 36 пытанняў.

У прайшоўшым годзе прэзідыум акадэміі надаваў шмат увагі ўдасканаленню структуры яе навуковых устаноў. Для распрацоўкі навуковых асноў рэкультывацыі і рэабілітацыі сельскагаспадарчых угоддзяў, забруджаных радыенуклідамі ў выніку аварыі на Чарнобыльскай АЭС, распрацоўкі ахоўных мерапрыемстваў для зніжэння пераходу радыенуклідаў у ланцугу глеба—расліна—жывёла і вырашэння іншых пытанняў створаны Беларускі навукова-даследчы інстытут сельскагаспадарчай радыялогіі. Разгледжаны і ўхвалены асноўныя накірункі дзейнасці гэтага інстытута, зацверджаны яго Статут, знойдзены і выдзелены бюджэтныя сродкі на фінансаванне навукова-даследчых прац па праграме «Сельскагаспадарчая радыялогія».

Для вырашэння праблем павышэння ўрадлівасці меліяраваных земляў і развіцця лугаводства Беларускі навукова-даследчы інстытут меліярацыі і воднай гаспадаркі рэарганізаваны ў Беларускі навукова-даследчы інстытут меліярацыі і лугаводства. Прэзідыумам акадэміі разгледжаны асноўныя накірункі навукова-даследчых прац гэтага інстытута, прааналізаваны структура і кадравы склад яго навуковых падраздзяленняў. Аддзяленню земляробства і раслінаводства даручана разгледзець праграму «Лугаводства» і прыняць неабходныя меры па

ўкамплектаванні зноў створаных навуковых падраздзяленняў інстытута высокакваліфікаванымі кадрамі.

Праблемы падрыхтоўкі высокакваліфікаваных спецыялістаў для навуковых арганізацый акадэміі былі разгледжаны на навукова-практычнай канферэнцыі-сустрэчы з маладымі навукоўцамі ў лістападзе 1992 г. Прэзідыум акадэміі ўхваліў сістэму неадкладных мер падрыхтоўкі, абнаўлення і замацавання навукова-педагагічных кадраў, звярнуў увагу на гарантаванае фінансаванне навуковых даследаванняў аспірантаў і дактароў, вырашэнне жыллёвых пытанняў, працаўладкавання пасля заканчэння аспірантуры, выдзяленне заахвочвальных прэмій за вынікі навуковых прац. Стан спраў з падрыхтоўкай навуковых кадраў выклікае ў прэзідыума пэўную трывогу. За справаздачны перыяд план прыёму ў аспірантуру выкананы толькі на 59%. З 40 чалавек, якія скончылі аспірантуру, паспяхова абаранілі дысертацыі толькі 14 чалавек.

Важную ролю ў павышэнні выніковасці навуковых даследаванняў прэзідыум адводзіць развіццю і ўмацаванню навукова-даследчай і матэрыяльна-тэхнічнай базы навуковых устаноў, перспектывам яе развіцця. Гэтыя пытанні падрыхтаваны і разгледжаны на пасяджэнні калегіі Мінсельгасхарчу Рэспублікі Беларусь. Была адзначана неабходнасць абнаўлення лабараторнага абсталявання навуковых устаноў акадэміі, укамплектавання іх сучаснымі электронна-вылічальнымі машынамі, малагабарытнай селекцыйнай тэхнікай, забеспячэння доследнымі палямі і палігонамі для адпрацоўкі тэхналогій вытворчасці прадукцыі і выпрабавання новай тэхнікі.

Асобныя актуальныя праблемы былі прапанаваны прэзідыумам для абмеркавання на навуковых сесіях і канферэнцыях акадэміі. У снежні 1992 г. была праведзена навуковая сесія Акадэміі аграрных навук, прысвечаная праблеме самазабеспячэння збожжам Рэспублікі Беларусь. Па выніках комплексных даследаванняў, праведзеных навуковымі ўстановамі ў рамках праграмы «Агракомплекс», і шматгадовага вопыту працы калгасаў і саўгасаў падрыхтавана канцэпцыя самазабеспячэння Рэспублікі Беларусь збожжам, якая перададзена Мінсельгасхарчу і Саўміну рэспублікі для выкарыстання. У справаздачным перыядзе праведзена навукова-практычная канферэнцыя «Перспектывы развіцця механізацыі, электрыфікацыі і аўтаматызацыі тэхналагічных працэсаў у АПК Рэспублікі Беларусь», канферэнцыя «Фарміраванне навукоўца XXI стагоддзя» і іншыя мерапрыемствы.

У верасні 1992 г. пад эгідай Еўрапейскай эканамічнай камісіі ААН у Мінску быў праведзены міжнародны семінар-практыкум «Агратэхнічныя спосабы паляпшэння забруджаных радыенуклідамі земляў», на якім разгледжаны праблемы выкарыстання забруджаных угоддзяў і атрымання на іх прадукцыі з найменшай колькасцю радыенуклідаў. Па выніках семінару аргкамітэтам быў падрыхтаваны тэхнічны даклад па выдзеленым раслінаводства на забруджаных тэрыторыях.

Ва ўмовах перабудовы эканамічных і палітычных адносін у 1992 г. працягвалася развіццё міжнароднага супрацоўніцтва Акадэміі аграрных навук Рэспублікі Беларусь з акадэміямі і даследчымі цэнтрамі іншых краін. У 1992 г. акадэміяй заключаны дагаворы пра навукова-тэхнічнае супрацоўніцтва з Расійскай акадэміяй сельскагаспадарчых навук і Украінскай акадэміяй аграрных навук, а таксама падпісаны дагаворы пра намеры па супрацоўніцтве з даследчымі цэнтрамі ЗША, ФРГ, Галандыі, Кітая, Польшчы, якія прадугледжваюць правядзенне сумесных навуковых даследаванняў, канферэнцый, семінараў, абмен інфармацыяй, стварэнне сумесных прадпрыемстваў, арганізацыю камандзіровак і стажыровак.

Усе члены Акадэміі аграрных навук у справаздачным перыядзе з'яўляліся кіраўнікамі падпраграм, асобных раздзелаў рэспубліканскай навукова-тэхнічнай праграмы «Агракомплекс», навуковых накірункаў развіцця аграрнай навукі.



Акадэмік В. С. Антанюк ажыццяўляў навуковае кіраўніцтва праблемай «Біятэхналогія ў жывёлагадоўлі», акадэмік В. Ф. Карлоўскі — навуковы кіраўнік падпраграмы «Меліярацыя», акадэмік І. С. Нагорскі — навуковы кіраўнік падпраграмы «Механізацыя»; пад навуковым кіраўніцтвам акадэміка С. І. Назарава ажыццяўлялася распрацоўка тэхналогіі і камбінаваных агрэгатаў для вырошчвання збожжавых, кармавых, тэхнічных і агароднінних культур; пад навуковым кіраўніцтвам акадэміка В. Ф. Самерсава выканана распрацоўка метадалагічных асноў экалагізацыі і камп'ютэрызацыі аховы раслін (падпраграма «Ахова раслін»); пад навуковым кіраўніцтвам акадэміка В. П. Самсонава ажыццяўлялася распрацоўка энергазберагальнай і экалагічна бяспечнай тэхналогіі вытворчасці раслінаводчай прадукцыі (падпраграма «Збожжа»); вырашэнне праблемы выкарыстання ўзнаўляльных крыніц энергіі і тэорыі энергетычнага аналізу ажыццяўлялася пад навуковым кіраўніцтвам акадэміка М. М. Севярнёва; распрацоўка эфектыўных метадаў вывучэння глебаў, ацэнкі іх урадлівасці, якія забяспечваюць рацыянальнае выкарыстанне глебавых рэсурсаў і ахову ад разбурэнняў, праводзілася пад навуковым кіраўніцтвам акадэміка М. І. Смяяна; пад навуковым кіраўніцтвам акадэміка С. Г. Скарапанава працягваліся даследаванні па вырашэнні праблемы «Эвалюцыя ўрадлівасці мелкаабложных тарфянікаў Беларускага Палесся». Члены-карэспандэнты акадэміі таксама з'яўляліся навуковымі кіраўнікамі падпраграм, іх раздзелаў і тэм.

У выніку навуковай дзейнасці членаў акадэміі і навуковых калектываў у 1992 г. выведзена 16 новых сартоў сельскагаспадарчых культур, 8 новых высокапрадукцыйных парод жывёл і птушкі, распрацавана і ўкаранёна 9 прагрэсіўных тэхналогій вырошчвання збожжавых, кармавых, тэхнічных і агароднінних культур, створана 12 адзінак новых энергазберагальных машын і агрэгатаў для сельскагаспадарчай вытворчасці.

Вялікую ўвагу ў 1992 г. члены акадэміі надавалі пытанням падрыхтоўкі навуковых кадраў вышэйшай кваліфікацыі. Пад іх непасрэдным навуковым кіраўніцтвам выкананы і абаронены ў справаздачных перыядзе 4 доктарскія і 14 кандыдацкіх дысертацый, у тым ліку І. С. Нагорскі падрыхтаваў двух дактароў і аднаго кандыдата навук, акадэмік М. М. Севярнёў — двух кандыдатаў навук, член-карэспандэнт М. А. Кавалёў — аднаго доктара і аднаго кандыдата навук, член-карэспандэнт І. П. Шыйко — аднаго доктара і трох кандыдатаў навук, член-карэспандэнт В. Г. Іванюк — двух кандыдатаў навук, па адным кандыдаце навук падрыхтавалі акадэмік В. П. Самсонаў і члены-карэспандэнты Л. С. Герасімовіч, В. А. Шаршуноў і В. І. Шляхтуноў.

Пад навуковым кіраўніцтвам членаў акадэміі працягваюць працу над дысертацыямі на атрыманне вучонай ступені доктара навук 11 і кандыдата навук — 76 чалавек. У гэтым накірунку актыўна працуюць акадэмікі І. С. Нагорскі, С. І. Назараў, В. П. Самсонаў, М. І. Смяян, члены-карэспандэнты І. М. Багдзевіч, Л. С. Герасімовіч, С. І. Грыб, І. М. Карпуць, М. А. Кавалёў, В. А. Шаршуноў, І. П. Шыйко.

Значную ўвагу члены акадэміі надавалі пытанням публікацыі навуковых прац, выдання манаграфій і навучальных дапаможнікаў, прапагандзе навуковых дасягненняў. За справаздачны перыяд акадэмік С. Г. Скарапанаў апублікаваў больш за 14 артыкулаў, зрабіў 6 дакладаў на навуковых семінарах, сустрэчах з маладымі навукоўцамі і спецыялістамі гаспадарак галіны. Больш чым па сем артыкулаў у навуковых часопісах апублікавалі акадэмікі В. С. Антанюк, І. С. Нагорскі, В. П. Самсонаў, члены-карэспандэнты І. М. Багдзевіч, І. М. Карпуць, В. Г. Іванюк.

Адносна падрыхтоўкі манаграфій і навучальных дапаможнікаў сітуацыя складаецца наступным чынам: падрыхтавалі да друку рукапісы кніг і манаграфій акадэмікі С. І. Назараў (дзве кнігі агульным аб'ёмам 39,0 друк. арк.), М. М. Севярнёў (адна манаграфія), В. Ф. Са-

мертаў (адзін метадалагічны дапаможнік); члены-карэспандэнты Л. С. Герасімовіч (чатыры кнігі ў сааўтарстве), С. І. Грыб (адна манаграфія і адзін дапаможнік), В. І. Іванюк (адна кніга), А. В. Караткевіч (адзін метадалагічны дапаможнік), П. І. Ніканчык (адна кніга), В. А. Шаршуноў (дзве кнігі), І. П. Шыйко (адна кніга). Усе члены акадэміі выступалі з дакладамі на канферэнцыях і сімпозіумах, па рэспубліканскім радыё і тэлебачанні.